THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

עניפטן און ארץ-ישראל

די אראבישע פירער אין ארץ-ישראל, וואָס זיכן סימפּאַטיעס אין זייער אנטי-אידישן קאַמף אין אלע מוסולמאַנישע לענדער, האָבן די דאָזיקע סימפּאַטיעס געפונען אמווייניקסטנס צווישן די רעליגיעזע מאַכמעדאַנישע פירער אין די מייסטע לענדער. ווי גרויס די מאַס פון דער דאָזיקער סימפּאַטיע איז, איז נאַטירלאַך שווער צו באַשטימען, אָבער אזעלכע אויסדרוקן זיינען געקומען אפילו פון אינדיע.

ס'איז אָבער אינטערעסאַנט צו באַמערקן, אז דוקא עניפטן, וואָס שטייט נאָענט צו די פאַלעסטינער אראַבער ניט נאָר געאָגראַפיש, נאָר אויך נאַציאָנאַל, האָט ביז איצט ניט ארויסגעוויזן קיין באַזונדער באַגייסטערונג פאַר דער פאַלעסטינער אראבישער באַוועגונג. עניפטן, וואָס איז די רייכסטע און די איינציקע כמעט זעלבסטשטענדיקע אראבישע-מאַכמעדאַנישע מלוכה, העלפט אמווייניקסטנס די פאַלעסטינער אראבישע פירער אין זייער קאַמף קעגן די אידן, און עניפּטישע אָנגעזעענע פירער האָבן אָפן פאַרדאַמט די אנטי-אידישע אויסברוכן פון לעצטן אונגוסט.

די עניפּטישע רעגירונג האָט, אדרבא, אין א סך פאַלן ארויסגעצייגט איר סימפּאַטיע צו דער אידישער ארבעט אין ארץ-ישראל. אזוי האָט אָט ערשט דער עניפּטישער בילדונגס מיניסטער וואָרים באַגריסט די עפענונג פון דער נייער געביידע פאַר דער נאַציאָנאַלער ביבליאָטעק ביים העברייישן אוניווערסיטעט. בעת די פאַלעסטינער אראבער האָבן די פייערונג פון דער חנוכת-הבית גאַנץ אָפן באַיקאָטירט.

עס קאָן זיין, אז די עניפּטאַנער זיינען צופיל פאַרטאַן אין זייער איינגענעם באַפרייאונגס קאַמף, אז זיי זאָלן קאָנען שיינקען אויפמערקזאַמקייט צו די אמביציעס פון די פאַלעסטינער אראבישע פירער. עס קאָן אויך זיין, אז זיי וויזן אויסמיידן יעדן אייסלעדנישן פאַנאַטיזם, וואָס קאָן פאַליטישע שעדיקן זייער קאַמף פאַר זייער איינגענער פולשטענדיקער באַפרייאונג.

אָבער גיכער פון אלץ איז עניפּטן פּשוט פאַראינטערעסירט עקאָנאָמיש אין דער אנטוויקלונג פון פאַלעסטינע, — א זאַך, וואָס קאָן געטאָן ווערן נאָר מיט אידישע הענט. ארץ-ישראל איז עניפּטנס נאָענטסטער שכן, און א לאַנד וואו זי האָט די בעסטע אויסזיכטן צו אנטוויקלען איר אויסלענדישן האַנדל. זי איז פּשוט פאַראינטערעסירט אין פאָליטישער סטאַביליטעט און עקאָנאָמישער פּראָספּעריטעט אין פאַלעסטינע, ווי יעדער סוחר וואָס איז פאַראינטערעסירט אינ'ם וואוילזיין פון זיין קונה און פון זיין פאַרקייפער.

עניפּטן פירט שוין אָן א באַדייטנדיקן האַנדל מיט ארץ-ישראל. אין איז דאָרטן דער גרעסטער אימפּאָרטער פון סחורות. פון דעם גאַנצן פאַלעסטינער אימפּאָרט וואָס באַטרעפט פאַר'ן יאָר 1929 די פאַרהעלטנסמעסיק וואָגיקע סומע פון פינף-און-דרייסיק מיליאָן דאָל., האָט עניפּטן צוגעשטעלט גאַנצע פינף-און-צוואַנציק פּראָצענט. צו סיריעס זעכצן און צו ענגלאַנד פערצן פּראָצענט.

פון פאַלעסטינער עקספּאָרטן האָט עניפּטן אויך גענומען א באַדייטנדיקן טייל. — גאַנצע פיר-און-צוואַנציק פּראָצענט, כאָטש זי שטייט דאָ ווייט הינטער ענגלאַנד, וואָס האָט גענומען קאַרגע דרייסיק פּראָצענט פון פאַלעסטינער עקספּאָרטן. אזוי ווי די פאַלעסטינער עקספּאָרטן האָבן באַטראָפן בלויז עטוואָס אינער זיכן מיליאָן דאָלאַר פאַר דעם יאָר, האָט קלאָר, אז עניפּטן האָט אין איר האַנדל מיט פאַלעסטינע געהאַט א גינסטיקן באַלאַנס פון שווערע מיליאָנען.

עניפּטן איז דערווייל ניט פאַראינטערעסירט אין קיין אויסלענדישן מאַרק פאַר אינדוסטריעלע פּראָדוקטן. זי עקספּאָרטירט רויע שטאָפן, און איר עקספּאָרט קיין פאַלעסטינע באַשטייט אין זייער א גרויסער מאָס פון פרישע פּרוכטן און גרינסן. אפט אזעלכע סחורות, וואָס קאָנען ניט געשיקט ווערן אין ווייטערע לענדער און מוזן האָבן א נאָענטן מאַרק. די אידישע באַפעלקערונג אין ארץ-ישראל האָט פאַר איר אָט דעם נאָענטן מאַרק געשאַפן

דאָס איז וואָרשיינלאַך די ריכטיקע דערקלערונג. פאַרוואָס עניפּטן איז ווייניק פאַראינטערעסירט אין דעם קאַמף פון די פאַלעסטינער אראבישע פירער קעגן דעם אידישן ישוב. פאַר עניפּטן לוינט זיך בעסער צו האָבן א בליענדיק לאַנד אין דער נאָענטער שכנות, און דאָס קאָן דערגרייכט ווערן נאָר דורך א אידישער איינוואַנדערונג.

א חלוץ באַוועגונג אין אמעריקע

פון דר. ש. בערנשטיין

אין דער לעצטער צייט ווערט אין דער פּרעסע אָפט דערמאָנט דער פאַקט, וואָס אין אמעריקע האָט זיך אָנגעהויבן א חלוץ באַוועגונג. אין חודש פעברואַר זיינען אָפּגעפאָרן פופציק אמעריקאַנער אידישע יונגעלייט קיין ארץ-ישראל וואו זיי האָבן זיך באַוועט טיילווייז אלס שטענדיקע פעטלערס און טיילווייז פאַר א באַשטימטן טערמין. זיי זיינען אָפּגעפאָרן פיט'ן צוועק צו ארבעטן אין קאָלאָניעס און קבוצות און צום טייל זיך צו באַשעפטיקן מיט אנדערע באַרופן אָדער מיט אירגנד וועלכער פּראָדוקטיווער טעטיקייט וואָס זאָל זיכערן זייער מאַטעריאַלער עקזיסטענץ אין לאַנד. אין אלגעמיין ווערט באַטראַכט אז די ראַזיקע באַוועגונג האָט זיך אָנגעהויבן אין אמעריקע אלס אן ענטפער פון געוויסע טיילן פון דער אידישער יוגנט אויף די אוגוסט געשעענישן.

ווען מען גלייבט אז די באַוועגונג אין אינגאַנצן ניי אין אמעריקע האָט מען אָבער א טעות. פאַר די לעצטע עטלעכע יאָר זיינען יערלאַך אָפּגעפאָרן קיין ארץ-ישראל א באַשטימטע — אמת קלייניע, צאָל חלוצים, וועלכע מען האָט ניט געשיקט קיין באַזונדערע אויפמערקזאַמקייט. עס איז אָבער ריכטיק אז די פאָרם פון א באַוועגונג האָט די זאַך אָנגעהויבן צו באַקומען ערשט נאָך די אומרואיקע טעג אין ארץ-ישראל. דערמיט איז פון זיך אַליין געלייזט געוואָרן דאָס פּראָבלעם וואָס פלעגט פאַראינטערעסירן און באַאומרואיקן א סך אמעריקאַנער ציוניסטן. אין ציוניזם האָט זיך געשאַפן אזא לאַגע: די מזרח אייראָפּעאישע אידן גיבן די מענער אויפבוי פון לאַנד און אויף דאָס געלט, ווי ווייט זייערע כחות גרייכן — דער אמעריקאַנער ציוניזם אָבער האָט זיך געפונען אין א באַזונדערס פריי-ווייליגערטער לאַגע. ער איז אינגאַנצן באַפרייט געוואָרן פון "נאַטור דינסט", פון צוישטעלן מענשן-מאַטעריאַל פאַר דער שווערער אויפבוי-אַרבעט און ער האָט זיך אין א געוויסן זין "אויסגעקויפט" מיט געלט, און דער אמעריקאַנער ציוניזם האָט זיך מיט אזא קוריאָזן צושטאַנד גאַנץ גוט איינגעלעבט, בשעת א "אַהודי" זאָגט אז מען דאַרף העלפן די "אָסט יודן" אָדער "אונזערע אריבע גלויבנס גענאָסן" ווערט ער באַטראַכט אלס די פּסיכאָלאָגיע פון אלט-פּראַנקישע און פילאַנטראָפּישע אַרבעלייבענישן. אָבער ווען ציוניסטן האָבן געטאָן דאָס זעלבע, דערמיט וואָס דער פאַקטע אנערקענען זיי א צושטאַנד וואָס לייגט אַרויף אויף זיי "אָסט יודן" גרעסערע פליכטן ווי אויף זיי, דאָס איז געפונען געוואָרן פאַר גאַנץ נאַטירלאַך און נאַרמאַל. ניט אז א גרונט האָבן פילע ציוניסטן געוועזן אין דעם א געפאַר פון א אַרעאַלאַנישער דעמאָראַליזאַציע פון דער ציוניסטישער אידייע אין אמעריקע און עס איז דערפאַר גוט, וואָס עטלאַכן טוצן יונגעלייט האָבן קיינעם ניט אָנפּרעגנדיק — דאָס פּראָבלעם אליין געלייזט. פון אַיצט אָן האָט אויך דער אמעריקאַנער ציוניזם אָנגעהויבן צוצושטעלן מענשן פאַר דעם אויפבוי פון אידישן לאַנד.

אין מאַנכע קרייזן, גרעסטענטיילס פון די וועלכע געהערן צו די ציוניסטישע פּראַקטיצעס, איז מען ניט צופרידן מיט דעם איצטיקן מענשן מאַטעריאַל. מען גלויבן אז דער אמעריקאַנער חלוץ'יזם דאַרף גיין דעם זעלבן וועג ווי דער אייראָפּעאישער. אין זייערע אויגן איז נאָר דער א ריכטיקער חלוץ וועלכער האָט דורכגעמאַכט א הכשרה קורס פון דריי-פיר יאָר אין זיין פריערדיקן וואוין-לאַנד, זיך געהערעיק צוגעגרייט צו דעם לאַנד און אויך דאָס געלט, ווי ווייט זייערע כחות גרייכן — דער אמעריקאַנער ציוניזם אָבער האָט זיך געפונען אין א באַזונדערס פריי-ווייליגערטער לאַגע. ער איז אינגאַנצן באַפרייט געוואָרן פון "נאַטור דינסט", פון צוישטעלן מענשן-מאַטעריאַל פאַר דער שווערער אויפבוי-אַרבעט און ער האָט זיך אין א געוויסן זין "אויסגעקויפט" מיט געלט, און דער אמעריקאַנער ציוניזם האָט זיך מיט אזא קוריאָזן צושטאַנד גאַנץ גוט איינגעלעבט, בשעת א "אַהודי" זאָגט אז מען דאַרף העלפן די "אָסט יודן" אָדער "אונזערע אריבע גלויבנס גענאָסן" ווערט ער באַטראַכט אלס די פּסיכאָלאָגיע פון אלט-פּראַנקישע און פילאַנטראָפּישע אַרבעלייבענישן. אָבער ווען ציוניסטן האָבן געטאָן דאָס זעלבע, דערמיט וואָס דער פאַקטע אנערקענען זיי א צושטאַנד וואָס לייגט אַרויף אויף זיי "אָסט יודן" גרעסערע פליכטן ווי אויף זיי, דאָס איז געפונען געוואָרן פאַר גאַנץ נאַטירלאַך און נאַרמאַל. ניט אז א גרונט האָבן פילע ציוניסטן געוועזן אין דעם א געפאַר פון א אַרעאַלאַנישער דעמאָראַליזאַציע פון דער ציוניסטישער אידייע אין אמעריקע און עס איז דערפאַר גוט, וואָס עטלאַכן טוצן יונגעלייט האָבן קיינעם ניט אָנפּרעגנדיק — דאָס פּראָבלעם אליין געלייזט. פון אַיצט אָן האָט אויך דער אמעריקאַנער ציוניזם אָנגעהויבן צוצושטעלן מענשן פאַר דעם אויפבוי פון אידישן לאַנד.

אין מאַנכע קרייזן, גרעסטענטיילס פון די וועלכע געהערן צו די ציוניסטישע פּראַקטיצעס, איז מען ניט צופרידן מיט דעם איצטיקן מענשן מאַטעריאַל. מען גלויבן אז דער אמעריקאַנער חלוץ'יזם דאַרף גיין דעם זעלבן וועג ווי דער אייראָפּעאישער. אין זייערע אויגן איז נאָר דער א ריכטיקער חלוץ וועלכער האָט דורכגעמאַכט א הכשרה קורס פון דריי-פיר יאָר אין זיין פריערדיקן וואוין-לאַנד, זיך געהערעיק צוגעגרייט צו דעם לאַנד און אויך אין אַן אָרגאַניזאַציע אין אַן אָרגאַניזאַציע אין אַן אָרגאַניזאַציע